

67. A vágyak legyőzése (A szenvedélyes vágyakat szent vágyakkal kell megszentelni!)

A 48. számú éneket imádkozzuk:

*Tiszta mézzel csalogattál, úgy esengtem érte!
Epe volt a poharadban, mikor ajkam érte.
Csalfa hírrel hitegettél, ígértél nagyságot.
Hiúságok hiúsága! Már szememmel látok.*

Ezekben az elmélkedésekben azért foglalkozunk a szenvedélyekkel, mert **a szenvedélyek akadályozzák lelkünk** összeszedettségét, **Istenre irányulását**. A szenvedélyek ugyanis érzéki vagyis érzékelhető javakra való irányulások bennünk. Ezek az érzékszerveinkhez kötődő irányulások zsarnoki befolyást szeretnének gyakorolni akaratumkra. Nehézzé teszik az erényes életet, az Istenhez kapcsolt életet, vagyis az összeszedett életet. A rosszra hajló törekvésünk nem akar meghódolni az értelem és az akarat vezetésének. Szent Pál apostol is mondja: *Bár a jót szeretném tenni, a rosszra vagyok kész* (Róm 7, 21). Ezt a kettősséget mindnyájan érezzük.

I. A törekvő és az ellenálló szenvedélyek

Foglaljuk össze röviden a szenvedélyek két típusát, és nézzük, hogy hogyan működnek:

1. A törekvő (concupiscibilis) szenvedélyek:

A latin „concupiscentia” szó vágyat, törekvést jelent. E szenvedélyekkel **valamire törekszünk**. Ezek forrása a vágyó képességünkben van.

a) A törekvő szenvedélyek között első **a szeretet**: azt szeretjük, ami tetszik. Ennek az ellentéte **a gyűlölet** szenvedélye: azt nem szeretjük, ami nem tetszik.

b) A törekvő szenvedélyek második csoportja **a vágy**, amellyel a távol levő jóra irányulunk, illetve **az elutasítás** (irtózás, undorodás, ellenszenv, menekülési vágy), amely a minket fenyegető, de még távol levő rossz miatt keletkezik bennünk.

c) A következő szenvedélypár **az öröm**, amely akkor valósul meg bennünk, ha a jó jelen van, ha elértük, birtokoljuk azt; illetve **a szomorúság**, amely akkor, amikor a rossz ért el minket.

2. Az ellenálló (irascibilis) szenvedélyek:

Az latin „ira” szó haragot jelent. E szenvedélyekkel **valamit elkerülni, elhárítani akarunk**. Ezek forrása a haragvó képességünkben van.

a) **A remény** akkor születik meg bennünk, amikor a jó elérése ugyan nehéz, de lehetséges. Megvan a megalapozott reményünk, hogy elnyerhetjük. Ellentéte **a kétségbeesés**, amely akkor kerít hatalmába, amikor a rosszat nem háríthatjuk el.

b) **A bátorság** akkor fejlődik ki bennünk, amikor ugyan a jót nehéz elérni, de mégis el akarjuk érni. Ilyenkor mondogatjuk: „Felszítom magamban a bátorságot!” Ellentéte **a félelem** indulata, amely akkor keletkezik, amikor felismerjük, hogy nehezen kikerülhető rossz fenyeget, és ezért rettegünk attól a rossztól, amely majd a jövőben következik be.

c) **A harag** akkor keletkezik bennünk, amikor a rossz, a nekünk fájdalmas dolog mégis bekövetkezik, és legyőz minket. Felismerjük, hogy mi lettünk a vesztesek. A haragot dühnek is szoktuk mondani: dühösek vagyunk, mert ez vagy az történt velünk. Ellentéte **a béketűrés**, de ezt nem a szenvedélyek, hanem az erények kategóriájába, csoportjába soroljuk.

II. Hogyan működnek bennünk a szenvedélyeink?

1. **A törekvő szenvedélyek** akkor működnek bennünk, amikor valamire irányulunk, **kifelé törekszünk önmagunkból valami felé**, amit *szeretünk*, amire *vágyódunk*, ami *örömmel* tölt el.

Ezeknek **ellentétei** azok a szenvedélyek, amikor *gyűlölettel vagyunk* az iránt, ami nem

tetszik; *irtózáttal viszonyulunk* a felé a rossz felé, amely még távol van; és *szomorúság fog el*, mert a rossz már közelít. Az ilyen érték, amely rajtunk kívül van, hatással van ránk, magához vonz, ezért vágyódunk utána. Az ilyen érték csalogat: jöjjünk ki lelkünk várkastélyából. **Oda akar vonzani magához**, és lefoglalni magának, hogy lelkünk Urának házán kívülre kerüljünk. Ez a baj, mert akkor nem Istennel lenne tele a lelkünk, hanem azzal a talmi, hamis értékkel, amely eltérített, magához vonzott minket!

2. **Az ellenálló szenvedélyek** akkor működnek bennünk, amikor valaminek ellenállunk, vagyis **valami kívülről befelé hat**, és be akar hatolni a lelkünkbe. Az el nem háríthatónak tűnő rossz *kétségbeeséssel* akar betölteni, a még távol levő rossz *félelmet* akar létrehozni bennünk, és a bekövetkezett, vagyis a minket legyőző rossz *haragot* kelt bennünk. Az ilyen érték – amely hatással van ránk – **az ellenállásunkat akarja legyőzni**. Azt akarja, hogy engedjük be lelkünk udvarházába. Az őrséget akarja lefegyverezni lelkem várkastélyában. Palotaforradalmat akar: ne Isten legyen a lelkem trónján, hanem egy jogtalan bitorló, egy teremtmény, egy forradalmár, aki nem igazi Ura a lelkemnek.

Ezeknek ellentétei azok a szenvedélyek, amikor *reménykedünk*, hogy részünk lesz abban a jóban, amelynek birtoklása nehéznek látszik. A győzelem reménye *bátorságra* ösztökél a rossz elleni, illetve a jóért való küzdelmünkben, s nem engedi, hogy erőt vegyen rajtunk az a nehézség.

Ezeket az oly sokszor önállósodni vágyódó testi-lelki szféráinkat szüntelenül figyelniük kell. A titkosrendőrség is szemmel tartja a felforgatókat. Lelkünk biztonsági szolgálatának is felügyelet alatt kell tartania ezeket a bennünk levő moccanásokat, irányulásokat és rendetlen érzéseket. **Nem engedhetjük meg azt a luxust, hogy** teremtmények vagy teremtmények felé való irányulásaink **elraboljanak minket lelkünk Urától!**

III. Mondjunk ellen a csábító vágyaknak, és sóvárogjunk Királyunk legbelső udvarába!

Eddigi imáinkban bizonyára voltak már olyan élményeink, amikor megtapasztalhattuk, hogy milyen jó, ha egészen betölt az Úr. A szenvedélyek pedig alattomos diverzánsok (felforgatók) gyanánt ezt a lelkünkben trónoló Urunkat akarják letaszítani: ne övele foglalkozzunk, illetve töltődünk be, hanem a teremtményekkel!

1. Most az előbbi kép segítségével próbáljuk ellenőrizni: mi az, ami minket kifelé csalogat lelkünk várkastélyából, hogy magához vonzzon a külvilágba, illetve mi az, ami be akar hatolni lelkünkbe, hogy belül győzzön le, hogy letaszítsa a mi Urunkat lelkünk trónusáról.

2. **Ezt a kétfelé irányulást próbáljuk magunkban megismerni, felfedezni és legyőzni!**

a) Nézzünk körül lelkünk várkastélyának ormáról: **hol van az ellenség?** Jónak tettei magát, és így csalogat: „Menjünk oda, foglalkozzunk vele!” Talán ilyen érzésük lehetett az egi vár védőinek is, amikor meglátták a hatalmas támadó török sereget, amely megadásra szólította fel őket: „Ne harcoljatok, jöjjetek ki a várból, adjátok meg magatokat!” Sajnos volt rá példa a magyar történelemben, és a magyar tudta: hogyha a török szabad elvonulást is ígér, a váron kívül már elfogja, és rabszolgájává teszi.

Amint az egi vár védőinek lelkében is megerősödött az ellenállás a csábító szirénhangokkal szemben – és a magyarok Istenében bízva – inkább a harcot vállalták; úgy **Isten kegyelmével mi is megacélozzuk akaratunkat**: „**Nem engedem, hogy az én erős váramon** (vö. Zsolt 58, 18) kívülre csábító vágy **fellobbanjon a szívemben!** Jó lenne ugyan harc nélkül túlélni ezt a fenyegetett helyzetet, megadni magam az ellenségnek azért, hogy békém legyen. Lelkem várkastélyának várfalán sorakoztassam fel a vágyaimat. Állítsam csatasorba őket. Tartsak szemlét fölöttük: hová irányulnának vágyaim? Ez már nem díszszemle, békés parádé, hanem hadiszemle statáriális, rögtönítelő törvényekkel: amelyik vágyam át akarna szökni az ellenséghez, annak meg kell halnia!”

b) **Fegyelmet kell tartanunk** a rakoncátlan, engedetlen moccanásaink, vagy a harcban egyenesen az ellenséghez átpártolni akaró **vágyaink felett**, és a mi nagy Királyunk iránti hűségre kell fölesketnünk őket. **Nem lehet más vágyunk, mint a mi nagy Királyunknak szolgálni, és megőrizni Neki lelkünk várát!**

Nem hagyjuk magára Királyunkat, és nem menekülünk ki a várból az ellenséges táborba, hanem ellenállunk a lelkünk várát támadó hatásoknak. Nem engedjük, hogy behatoljanak és lefegyverezzenek. Ha csalogat is az e világ hívsága, megtagadjuk. **Ellene mondunk az ilyen kívánságoknak, és szent vágyakkal töltjük be lelkünket!**

c) Az előbbi hasonlatot folytatva: a pórnépből származó, nemtelen, fegyelmetlen vágyaink, katonáink mellé sorakoztassuk oda a válogatott **nemes érzésekkel** teli vágyainkat, legnemesebb vágyainkat, a jól elrendezett szenvedélyeinket is! Ezek ugyanis arra segítenek, hogy Jézus érzelmileg is a szívünk Királya legyen.

Mondjuk a zsoltárossal: *Epedve sóvárog lelkem az Úr udvarába, szívem és testem áhítzik az élő Isten után* (vö. Zsolt 83, 1). Ezek a szent vágyak átformálják a közhangulatot. Lelkünk várának biztos falai között nem kell törődnünk a külvilág csábító értékeivel. **Harcos vágyaink, vágyharcosaink a mi Urunk, Királyunk legbelső udvarába sóvárogjanak!**

3. Egyelőre itt állunk a várfalakon, amelyek az e világtól ugyan elválasztanak már, de még nem vagyunk benn a belső várudvarban, a mi nagy Királyunknál. Vágyunkkal azonban mégis odamehetünk már. Pihenjt, vagyis csendet parancsolunk ellenkező kívánságainknak, hogy az Isten utáni vágyódásunkat semmi se zavarja. A mi *szívünk és testünk is áhítzik az élő Isten után!*

Ehhez a zsoltáros nevű vezetőnk és küzdőtársunk egy újabb taktikát, módszert ajánl, hogy mi legyen a magatartásunk, amely minden harci praktikánál, csselfogásnál hathatósabban segít: *Mint szarvas sóvárog a forrásvízre, úgy áhítzon a lelkünk Istenre. Isten után sóvárogjon a lelkünk, az élő Isten után.* Vágyakozva kérdezzessük: *Mikor mehetünk, hogy megjelenjünk színe előtt?* (vö. Zsolt 41, 1-2).

4. **Azzal, hogy hátat fordítottunk az e világ csalogató értékeinek, már félig csatát is nyertünk!** Mert az e világ fejedelme nem tudja elviselni a megaláztatást. Kevély! Ha látja, hogy semmibe vesszük, eloldalog, eltakarodik, mint a törökök Eger várfalai alól. Micsoda diadalöröm, ha látjuk, hogy az életünkre és a lelkünk trónjára törő ellenség szégyenteljesen meghátrál! Sőt **azzal, hogy hátat fordítottunk az ellenségnek, máris odafordultunk Istenhez, lelkünk Urához.**

IV. Isteni Fővezérünk nem hagy magunkra a harcban!

Amikor azt látjuk, hogy végre elfordul házunktól az a nagy teherautó, amely addig felzavarta lakásunk nyugalma, egyszer csak azt vesszük észre, hogy az utcán is, meg a lakásunkban is elhalkul a zaj, és kitisztul a levegő.

1. Az Istenhez való odafordulásunkkor is van úgy, hogy egyszer csak azt vesszük észre, hogy szenvedélyeink csataterén megszűnik az eddigi nagy harci zaj. Lelkünk hajlékában is csendesség lesz, és immár isteni Urunk tiszta levegőjét szívhatjuk be. **Vágyódjunk betöltődni ezzel az isteni milióval!** Most a vágyon van a hangsúly! **Éljük meg ezt a vágyat,** ezt az irányulást, ezt a moccanást a még távolinak tűnő, de valójában hozzánk mégis oly közel levő **Istenünk iránt!** Segít, ha felidézünk, hogy eddig már mennyiféle *fenyegető rossztól* menekültünk meg. Elfoghat **az irtózás** moccanása: „Hová juthattunk volna, ha hallgatunk az ellenség szavára!” Sajnos ismerjük a hányinger, **az undor** érzetét is. Ez a negatív élmény segít a lelki életben is ahhoz, hogy még jobban elforduljunk a minket fenyegető rossztól. Minél nagyobb csendben fordulunk, figyelünk, vágyódunk isteni Urunk belső udvara felé, annál jobban meghallhatjuk az élő vizek fakadását, észrevehetjük a szent szeretet áradását!

2. Figyeljük meg, hogy mikor és hogyan születik meg bennünk a szent sóvárgás moccanása az élő Isten után, a mi életünk Istene után: Ő vonz magához. **Lelkünk ráhangolódik az Ő hullámhosszára.** Mint ahogy a rádióállomást is lehet keresni, úgy **próbáljuk most ráállítani és erősíteni lelkünk áradását, vágyódását és sóvárgását a mi igazi Állomásunk, Isten felé!** Ez nem olyan, mint a fizika törvénye, hogy „minél kisebb a keresztmetszet, annál nagyobb a nyomás és az áramlási sebesség”! Itt fordítva érvényes! **A lelki élet törvénye szerint: „minél nagyobbra tárjuk ki lelkünk ajtaját,** annál több tud belőlünk Isten felé áradni, illetve **annál többet tudunk Istenből befogadni”.** Csak növeljük lelkünk vágyának intenzitását! Sőhajtozhatunk Utána. Epekedhet a lelkünk: *Sóvárog a lelkem az élő Isten után!* (Zsolt 41, 2).

3. Segít, ha a zsoltáros szavait mondogatjuk: *Kezemet feléd tárom; mint a kiszikkadt föld, lelkem Utánad eped* (Zsolt 142, 6). Ez az epekedő kézkitérés ugyanis jelzés a mi szerelmes Urunk felé: „Jaj, hogy vágyódom Utánad!” Folytassuk a zsoltáros imáját: „*Mutasd meg, melyik úton járjak, mert Hozzád vágyódik a lelkem* (Zsolt 142, 8). Szeretném megismerni a Hozzád vezető legrövidebb utat. Nem baj, ha *meredek*, nem baj, ha *keskeny*! Ha az úton ellenségeim megtámadnak, és el akarnak téríteni, akkor is csak a zsoltárt ismételjem: *Ellenségeimtől ments meg engem, Uram, Nálad keresek oltalmat*” (Zsolt 142, 9).

4. A mi isteni Fővezérünk nem hagy magunkra a harcban. Segítségünkre küldi harcostársainkat, az angyalokat, valamint az égben és a földön élő szenteket, a testvéreinket. Velük együtt megélhetjük: a mi isteni Királyunk győzelmet ad nekünk. Mint ahogy a földi király, a zsoltárt imádkozó Dávid is megélte: *Urunk, hatalmadnak örvend a király, és ujjongva ujjong segítséged miatt. Szíve vágyát betöltöted, nem tagadtad meg ajka óhaját* (Zsolt 20, 2-3). „De jó, Uram, hogy engem is a Te királyodnak, vagyis fölkenettednek akarsz, aki ezt az egész vágyhadsereget győzelemre vezérl a Te segítségével.” Mert hát ki másra számíthatunk, kire hagyatkozhatunk, mint az Úrra? Dávid király is így mondja: *Mivel a király az Úrra hagyatkozik, a Fölséges irgalma nem hagyja inogni* (Zsolt 20, 8). **Uram, egészen Rád hagyatkozunk!** A Fővezér a csatában győztesnek kitüntetést tűz a mellére. Az Úr megérinti a mi szívünket is, és ezzel erőt ad a további küzdelemre és győzelemre.

5. Vagy vegyünk egy szelídebb képet: az Énekek éneke *menyasszonyának szívét szintén megillette, megérintette az isteni Vőlegény. A menyasszony majd elalélt, és csak arra eszmélt föl, hogy a jegyese már előrement* (vö. Én 5, 4-6). Attól kezdve az lett neki a feladata, hogy keresse, kövesse Szerelmesét, menjen utána, amíg meg nem találja. **Ó, micsoda szenvedély ez: vágyódva menni az isteni Vőlegény után! „Vágyódom Utánad, isteni jó Uram!”**

Keresztes Szent János, a karmelita misztikus nyilván tapasztalatból mondja: *Ha Isten különleges kegyelmi ajándékkal meg nem segítené az Ő menyasszonyát, akkor belehalna ebbe az Isten utáni vágyakozásba.* De azért csak mondogassuk Neki: **„Vágyódom Utánad, Uram! Uram, lelkem Ura és Királya!”**

Jaj, mikor halok bele ebbe a vágyba, hogy igazán élhessek Nála és Vele?

Befejezésül a 48. számú éneket imádkozzuk:

*Szívem immár magasabbra, igazabbra éhez:
Szállni vágy a gyönyörűség örök kútfejéhez.
Már előttem Isten arca s ama boldog Ország.
Már ezentúl annak élek, világ, Isten hozzád!*